

LYCEI REGII HOSIANI BRUNSBERGENSIS
RECTOR ET SENATUS

CIVIBUS SUIS

S.

In scriptorum veterum lectione si obscurum Vobis vocabulum offertur, Commilitones humanissimi, iure primum quaeritis, quid vetustissimi interpretum, quid scholiastae, lexicographi, grammatici veteres de significatione eius tradiderint. Sed cautione simul opus est, ne traditionibus eorum plus pretii tribuatis, quam merentur. Totis enim saeculis plerumque ab aetate scriptorum, quos interpretantur, seiuncti, verborum suo tempore obsoletorum significationes, quas proferunt, non raro aut ex locis male intellectis derivarunt, aut comparatione vocum non origine, sed sono tantum affinium invenerunt, e quibus, quid significant, non cognoscitur. Exemplum vocabuli, cuius significationes quae feruntur ex tali fonte manarunt, praebent Aeschylus loci Agam. 3 et Eumen. 80.

In Agamemnone custos vel excubitor, qui prologum dicit, v. 1—4 a diis finem petit molestae suae vigiliae, quum iam per annum stratus in tectis Atridarum ἄγκαθεν, canis modo, astrorum nocturnorum congregationem observavit vel cognoverit:

Θεοὺς μὲν αἰτῶ τῶνδ' ἀπαλλαγὴν πόνου,
φρουρᾶς, ἐτείας μῆκος¹⁾, ἢν κοιμώμενος
στέραις Ἀτρεΐδων ἄγκαθεν, κύνος δίκην,
ἀστρῶν κάτοιδα²⁾ νυκτέρων δμήγυριν.

In Eumenidibus v. 80 Orestes ab Apolline iubetur, Palladis urbem ingressus, vetustum (Palladis) simulacrum ἄγκαθεν sumere ac considerare:

— μολὼν δὲ Παλλάδος ποτὶ πτόλιον,
Ἰζὸν παλαιὸν ἄγκαθεν λαβὼν βρέτας.

Legitur utroque loco una eademque ἄγκαθεν vox, sed non idem utroque loco significare omnibus interpretibus visa est. In Agamemnone enim v. 3 ex scholiastae Medicei et grammatici anonymi in Bekk. Anecd. 337, 25 sententia per syncopen vel apocopen pro ἀνέκαθεν, desuper

¹⁾ De interpunctione et sententia huius loci inter viros doctos non convenit. Sed opportunius excubitor hic a diis remissionem molestae suae vigiliae, quae iam annum duraverit (ἐτείας κατὰ μῆκος), quam per annuae vigiliae longitudinem (φρουρᾶς ἐτείας μῆκος) remissionem laborum petit. Reliquae interpretationes, Valckenarii dico (φρουρᾶς ἐτείας μῆκος), Guil. Humboldtii (φρουρᾶς ἐτείας μῆκος i. e. Ziel der Jahreswache), G. Hermannii (φρουρᾶς ἐτείας μῆκος, scil. in mente habeo), tantum non e memoria recentissimorum interpretum excesserunt.

²⁾ Gloss. Farn. κάτοιδα γινώσκω, ἔμαθον. Sed quaeritur, κάτοιδα hoc loco nonne idem fere quod κατείδον significet, respondens versui 8: καὶ νῦν φυλάσσω κτλ. Cf. Klausen, Aesch. Agam. 1833 ad vs. 4.

e longinquo, vel *ἄνωθεν*, desuper, superne, posita est³⁾; in Eumenidibus autem v. 80 interpretis veteris monitu, qui loci Aeschylei Suppl. 465 *κλάδους τε τούτους ἄψ' ἐν ἀγκάλαις λαβών*, i. e. *ἀγκὰς ἐλών*, videtur memor fuisse, aut certe *ἀγκαθεν* indidem, unde *ἀγκάλη*, derivavit, i. q. *ταῖς ἀγκάλαις*, ulnis, significat⁴⁾, et in codice Farnesiano etiam Agamemnonis versui 3 ad *ἀγκαθεν* vocem *ἐν ἀγκάλαις*, in ulnis, interpretatio adscripta est⁵⁾.

Ad veteres vero interpretes in utroque loco explicando arete se applicant recentiores. In Eumenidibus enim v. 80 ad unum omnes de simulacro *ἀγκάλαις*, i. e. ulnis, vel *ἀγκὰς*, i. e. in ulnas, sumendo mentionem fieri existimant; in Agamemnone vero v. 3 plerique, ut scholiastes Mediceus, de custode, canis modo, *ἀνέκαθεν* i. e. desuper ex tectis Atridarum vigilante cogitant; Klausenius tamen, glossae in codice Farnesiano memor, de custode *ἐν ἀγκάλαις* i. e. ulnis innixo⁶⁾; item Hermannus⁷⁾ et Engerus⁸⁾; iique quoniam syncopen in adverbio composito *ἀν-έκαθεν* non admittunt, Schneidewinus *ἀγκαθεν* in Agam. 3 non a composito *ἀν-έκαθεν*, desuper e longinquo, sed, in *ἄνωθεν*, desuper, significatione acquiescens, tanquam simplex a simplici *ἀνεκάς*⁹⁾, sursum, sublime, derivat¹⁰⁾, simulque, ut oratio facilius procedat, invitis codicibus

³⁾ Schol. Med. *ἀγκαθεν*, κατὰ συγκοπήν ἀντὶ τοῦ ἀνέκαθεν, τουτέστιν ἄνωθεν, ἐξ ἀρχῆς. Gramm. in Bekk. Anecd. l. c.: *ἀγκαθεν*, κατὰ ἀποκοπήν ἀντὶ τοῦ ἀνέκαθεν. οὕτως Αἰσχύλος. Cf. Hesych. *ἀγρίαθεν* (l. *ἀγκαθεν*)· ἀνέκαθεν· Αἰσχύλος· Ἀγαμέμνονι.

⁴⁾ Gl. ad Eum. 80: *ἀγκαθεν λαβών· ταῖς ἀγκάλαις*.

⁵⁾ Gl. cod. Farn. ad Agam. 3: *ἀγκαθεν· ἐν ἀγκάλαις*.

⁶⁾ Klausen, in editione sua Agamemnonis, quae prodit Gothae et Erfordiae 1833, p. 98: „*Ἀγκαθεν*, flexo cubito, ut Eumen. 80. Flexi cubiti modo interior, modo externa pars respicitur: externa hoc loco, interior illo. Cubito in cubando nititur custos. Recte Gl. Farn. *ἐν ἀγκάλαις*. Quod e longinquo vel desuper vocem interpretantur scholiasta et editores (*ἀγκαθεν κατὰ συγκοπήν κτλ.*), neque apta est huic loco mentio longinquitatis, neque factam esse hanc syncopen credo, nam Eum. 369 scribendum esse *ἀνέκαθεν* (ut Choëph. 427, cf. 317), non *ἀγκαθεν*, docet res metrica“.

⁷⁾ G. Hermannus, Aeschyli tragoed. ed. 3. Lips. 1859. T. II. p. 363, Klausenii argumentationem, reprobata syncope, de qua scholiastes loquitur, non sine dubitatione aliqua, longius prosequitur, additque, aptissimum Aeschyli loco esse versum Homeri Od. 14, 494: ἦ, καὶ ἐπ' ἀγκῶνος κεφαλὴν στέθεν, εἰπέ τε μῦθον.

⁸⁾ Enger, Aeschylos Agamemnon, Leipz. 1855 p. 101: „*Ἀγκαθεν*, wie *ἀγκὰς*, in, auf den Armen, *ἐν ἀγκάλαις*, in ulnis. Der Wächter liegt also, den Kopf auf die beiden Arme gestützt, und vergleicht diese Stellung mit der eines Hundes (!). Befremdlich ist aber der Ausdruck *κοιμώμενος ἀγκαθεν*, da man *ἀγκαθεν* nur mit Verbis, wie *ἔχειν* (?), *φέρειν* (?), *λαβεῖν* verbindet und *κοιμᾶσθαι ἀγκαθεν* (?) eigentlich nur von dem gesagt werden kann, der in den Armen eines Andern ruht. Daher setzen Einige *ἀνέκαθεν*, von oben herab“. — Sequitur Engerus hanc interpretationem etiam in novissimo suo opere: Aeschyli Agamemno, primum ed. Klausen, editio altera, quam curavit Enger, Lips. 1863 p. 112 coll. p. 5.

⁹⁾ De accentu huius adverbii *ἀνεκάς*, *ἀνεκας* cf. Apollon. de adv. p. 570. Apud Plutarchum Thes. 33 *ἀνεκας* legitur.

¹⁰⁾ Schneidewin, Aeschylos Agamemnon, Berlin 1856 p. 3: „*Ἀγκαθεν* (nicht zu verwechseln mit dem Homonymon *ἀγκαθεν λαβεῖν βρέτας* Eum. 80, Hom. *ἀγκὰς ἐλεῖν*, d. h. *ἐν ἀγκάλαις*), von *ἀνεκάς*, sursum, sublime, Pind. Ol. 2, 23: *ὅταν θεοῦ μοῖρα πέμπη ἀνεκάς* (vulg. *ἀνεκάς*) *ὄλβον ὑψηλόν*, attisch *ἀνεκας*, d. h. *ἄνω*, wovon *ἀνέκαθεν*, *ἄνωθεν*, synkopirt *ἀγκαθεν*, wie *ἀν* neben *ἀνά*, Eum. 361. Cho. 422. Der Wächter ist gelagert oben vom Dache herab, weil er von dort in die Ferne schauen soll, wie die Wächter Soph. Ant. 407 *κάθηρται ἄκρων ἐκ πάγων*“. Cf. not. 22.

στέγης pro στέγαις legit¹¹⁾; id quod Weilius assensione comprobat¹²⁾; Keckius denique in eodem loco explicando haesitat, utrum ἀνέκαθεν pro ἄγκαθεν legat, an ἄγκαθεν per syncopen ex ἀνέκαθεν ortum esse concedat¹³⁾. In summa igitur de utroque loco dissensione hoc inter viros doctos convenit, quod scholiastarum veterum auctoritatem sequuntur, itaque ἄγκαθεν, sive altero, sive utroque loco, aut in ulnis aut i. q. desuper, superne, significare arbitrantur.

Sed ἄγκαθεν idem esse, quod ἐν ἀγκάλαις, in ulnis¹⁴⁾, analogiae grammaticae non est consentaneum, siquidem adverbiorum in θεῖν exeuntium hoc proprium est, ut quaestioni, unde aliquid, respondeant, ut ἔκαθεν, ἐγλόθεν, ἀλλόθεν, οὐρανόθεν, οἰκόθεν, προφράθεν, Ἀθήνηθεν, itaque ἄγκαθεν, si de ulnis sermo est, nihil aliud, nisi ex ulnis, significare poterit, quae significatio neque Eumenidum neque Agamemnonis loco convenit. Accedit, quod in Eumenidibus poetae, si de simulacro in ulnas sumendo cogitabat, pro mendoso illo ἄγκαθεν λαβών, sine mendo, si non ἄγκαθε λαβών, at certe ἀγκὰς ἐλλαβών licebat dicere; in Agamemnone autem ἐν ἀγκάλαις significatio ideo iam admitti non potest, quod, ut recte monet Weilius, nec custos per tam longum tempus, nec canes vigiles, quibus se ille similem esse ait, ulnis innituntur¹⁵⁾.

In Agamemnone vero ἄγκαθεν, sive per syncopen, sive per errorem librarii, ex ἀν-έκαθεν, desuper e longinquo, ortum esse, aut certe i. q. ἄνωθεν, desuper, significare, non magis probabile est. Nam talis syncopae, qua syllaba primaria vel ad cognoscendam vocabuli vim et originem necessaria abiiciatur, non exstant exempla¹⁶⁾; ἄγκαθεν autem simplex esse adverbium, ex

¹¹⁾ Idem ibid. p. 200: „Zu ἄγκαθεν = ἄνωθεν stimmt nicht die Vulg. στέγαις. Auch hat der Wächter nicht im Hause, sondern auf dem platten Dache des Hauses, dem φρονιτώριον, gewacht. Daher habe ich στέγης geschrieben, zumal Aeschylus sonst durchweg στέγη oder στέγος hat“. Cf. not. 21.

¹²⁾ Weil, Aeschyli Agamemno, Giessae 1858 p. 5: „Libri στέγαις. Corr. Schneidewinus. Recte enim schol. Med., Hesychius et grammaticus in Bekk. Anecd. p. 337, 25 statuunt ἄγκαθεν hoc loco esse κατὰ συγκοπὴν ἀντὶ τοῦ ἀνέκαθεν, τουτέστιν ἄνωθεν“.

¹³⁾ Keck, Aeschylus Agamemnon, Leipz. 1863 p. 208: „Ist ἄγκαθεν wirklich, wie die alten Grammatiker bezeugen, durch eine (wohl populäre) Synkope aus ἀνέκαθεν entstanden (und es ist nicht zu läugnen, dass die andere Deutung von ἄγκαθεν, auf die Ellenbogen gestützt, in komischem Widerspruch mit κινὸς δίκην stehen würde), so muss nothwendig nach Schneidewin στέγαις in στέγης verwandelt werden. Doch bin ich sehr zweifelhaft, ob die Angaben der Alten über die Entstehung von ἄγκαθεν aus ἀνέκαθεν richtig sind; durch eine solche Synkope wäre ja das Wesen des letzteren Wortes alterirt; vielleicht ist also auch hier, wie Eum. 361, wo die Codd. ἄγκαθεν haben, geradezu ἀνέκαθεν zu lesen“.

¹⁴⁾ Cf. not. 4. 5. 6. 7. 8.

¹⁵⁾ Weil l. c. p. 5. Cf. Schneidewin l. c. p. 200: „Abenteuerlich ist die selbst von Hermann befolgte Erklärung ἄγκαθεν = ἐν ἀγκάλαις. Was heisst ἄγκαθεν κοιμάσθαι? und gar κινὸς δίκην! Die von Hermann verglichene Stelle Hom. Od. 14, 494 ἦ, καὶ ἐπ' ἀγκῶνος κεφαλὴν σχέθεν, εἶπε τε μῦθον, ist ganz unähnlich, da dort von dem augenblicklichen σχῆμα eines Nachsinnenden die Rede ist“. — Ceterum Schneidewinus Hermannii interpretationem ἄγκαθεν, ἐν ἀγκάλαις, quam in Agam. 3 tam vehementer vituperat, in Eum. 80 ipse sequitur. Cf. not. 10.

¹⁶⁾ Cf. Hermann l. c.: „Mira apocope, qua vocalis necessarius abiicitur. Et licebat hic ἀνέκαθεν dicere, ut factum est in Choeph. 422. Fieri que potuit, ut, quemadmodum in Eum. 361 male scriptum erat ἄγκαθεν, ubi metrum ἀνέκαθεν ab Aeschylus profectum ostendit, ita hic quoque peccarent librarii“.

simplici *ἀνεκός* i. e. *ἄνω* ortum ¹⁷⁾, ab analogia grammatica non minus alienum est ¹⁸⁾, et, quidquid ad commendandum illud desuper interpretes excogitarunt, — nam invitis codicibus non pauci *ἀνεκαθεν* pro *ἄγκαθεν* legendum censuerunt ¹⁹⁾, nonnulli etiam *στέγης* pro *στέγαις* legunt ²⁰⁾, id quod ideo iam vituperandum est, quod dativus localis *στέγαις*, i. e. *ἐπὶ στέγαις* ²¹⁾, verbi *κοιμώμενος* (*κείμενος*) significatione requiritur, quum, pro significatione adverbiorum in *ἔεν* exeuntium, *ἄγκαθεν* non cum *κοιμώμενος* ²²⁾, sed cum *κάτοιδα* iungendum sit, — quidquid, inquam, excogitarunt interpretes, non decet custodem dicere, per annum se stratum in tectis Atridarum desuper, canis modo, stellarum agmen considerasse, quum canes desuper ex tectis nec vigilare, nec stellas spectare soleant.

Ex propositis igitur interpretationibus nulla est, quae et analogiae grammaticae et locis, de quibus disputamus, satisfaciat. Nec tamen difficile inventu, quae vera Aeschylī utroque loco sententia fuerit.

¹⁷⁾ *Ἀγκαθεν* enim, si non ex *ἀνεκαθεν* ortum est, sane nihil reliquum, nisi ut vel ab *ἀγκάς* adverbio, vel a stirpe huius adverbii, sive ab *ἀγκή* sive ab *ἈΓΞ*, *ἈΓΚός* ²³⁾, h. e. ab eadem

¹⁷⁾ Conf. not. 10.

¹⁸⁾ Recte enim Lobeckius, *pathol. Gr. serm. elem. Regimont. 1853. I. p. 253*: „Schneidewinus in *Philol. Ann. III. 116* cum *ἀνεκός* confert *ἀμάκεις* tanquam simplex cum simplici; sed adverbiorum quae ad numerum referuntur ut *σχηνάκεις*, *δλιγάκεις*, permagna est copia; illius localis generis nullum extat“. Quod Plutarchus *Thes. 33* ait *τὸ ἄνω τοὺς Ἀττικοὺς ἀνεκὰς ὀνομάζειν καὶ ἀνεκαθεν τὸ ἄνωθεν*, eo non comprobatur, *ἀνεκός* illud simplex esse adverbium. Ex *ἄνω* et *ἐκός* compositum est, ut *ἀνεκαθεν* ex *ἄνω* et *ἐκαθεν*. Cf. Hesych. *ἀνεκαθεν* *μακρόθεν* *ἤτοι ἐκ πολλοῦ ἢ ἀπ' ἀρχῆς. ἐκός δὲ ἔστι μακρόν* (corr. *μακράν*), quae significationes inde faciles sunt explicatu, quod et *ἐκός* et *ἄνω* tam de tempore, quam de loco usurpantur. Hesych. *ἄνω* *ἐπὶ τοῦ ἀνωτέρου τόπου καὶ χρόνου*. Item *ἐκός* *II. 13, 263. 20, 354* de loco; Herodot. *8, 144*. Aesch. *Agam. 1621* (1659) de tempore.

¹⁹⁾ Conf. not. 8. 13. 16.

²⁰⁾ Conf. not. 11. 12. 13.

²¹⁾ Conf. Sophocl. *Oed. R. 1266*: *γῆ* *Ἐκεῖτο κλημών* i. e. *ἐπὶ γῆ*. *Elect. 312*: *ἀγροῖσι τυγχάνει (ὦν)*, i. e. *ἐπ' ἀγροῖς*. Revera igitur *στέγαις* non est *ἐν τοῖς οἴκοις*, quae fuit Schneidewini sententia (cf. not. 11), sed *ἐπὶ στέγαις* i. e. in tectis, super tectis. Quod vero Aeschylus h. l. de tectis, non de tecto, loquitur (cf. not. 11), non est mirum; nam de regia sede Atridarum (cf. 496 *φίλοι στέγαι*), non de tecto vulgaris hominis, sermo est.

²²⁾ Dicitur quidem *κεῖσθαι ἐν τινι* (*II. 4, 143*: *κεῖται δ' ἐν θαλάμῳ*), *ἐπὶ τινι* (*II. 18, 461*: *ὁ δὲ κεῖται ἐπὶ χθονὶ θυμὸν ἀχείων*), *παρὰ τινι* (*II. 9, 556*), *κτλ.*; sed *ἐκ τινος κεῖσθαι* (cf. not. 10) non dicitur, nisi de rebus vel personis, quae pendunt ex aliquo, ut Apollon. *Rh. 2, 424*: *ἔκ γὰρ τῆς* (sc. *Κύπριδος*) *κλυτὰ πείρατα κεῖται ἀέθλων*.

²³⁾ Ex *ἀγκάς* adverbio *ἄγκαθεν* derivari potest, ut *ἐκαθεν* ab *ἐκός* originem ducit. Sed ipsum *ἀγκάς* (*Hom. II. 5, 371. 14, 346. 353. 23, 711. 24, 227*) nonnulli veterum grammaticorum pro accusativo nominis habuerunt (*Eustath. ad II. 5, 371. 14, 346. 23, 711. Zonar. et Hesych. v. ἀγκάς*), ac sane aut correpta ultima syllaba, ut illi volunt, ex *ἀγκή*, *ἄγκαί* i. e. *ἀγκάλαι*, aut ad analogiam nominis *λύγξ*, *λυγκός*, ex *ἈΓΞ*, *ἈΓΚός*, derivandum est. Certe alterius utrius nominis, nisi fallimur, etiamnunc vestigium exstat *II. 23, 711*: *ἀγκάς δ' ἀλλήλων λαβέτην χερσὶ στιβαρήσιν* (cf. *Eustath. ad h. l.*). Ab *ἀγκή* etiam *ἀγκάλη* repeti potest, ut *κογχύλη* a *κόγχη*, et fuerunt, qui etiam *ἀνάγκη* vocem inde derivarent; ad *ἈΓΞ* nomen *ἀγκος* et *ἀγκίων* propius, quam ad *ἀγκή* accedunt.

stirpe atque ἀγκάλη, ἄγκος, ἀγκών, ἀγκοίνη, ancus²⁴⁾, ἀγκύλη²⁵⁾, ἀγκύλαι²⁶⁾, ἀγκύλος, — nam cuncta haec vocabula societate quadam significationum continentur²⁷⁾, — derivetur. Verum ἀγκάλη, ἄγκος, ἀγκών, ἀγκοίνη non solum de ulna vel cubito²⁸⁾, sed etiam ad angulum, i. e. ad incurvationem vel inflexionem aliquam, ad locum anguste inflexum, ad sinum vel recessum vel latebram (Bug, Biege, Einbug, Winkel, Enge, Ecke) significandam usurpantur (Aeschyl. Prom. 1023: πετραία δ' ἀγκάλη σε βασιάσει. Choeph. 581: πόντιαί τ' ἀγκάλαι κνωδάλων ἀνταίων βρούοσι. Eurip. Hel. 1068: πελαγίας ἐς ἀγκάλας. Aristoph. ran. 704: κυμάτων ἐν ἀγκάλαις. Plutarch. de pr. frig. 20: ἐν ἀγκάλαις γῆς. Hom. Il. 22, 190: διὰ τ' ἄγκεα καὶ διὰ βήσσας. Xenoph. Anab. 4, 1, 7: ἐν τοῖς ἄγκεσὶ τε καὶ μυχοῖς τῶν δρέων. Sophocl. Aj. 805: οἱ δ' ἐσπέρους ἀγκῶνας, οἱ δ' ἀντηλίους ζητεῖτ' ἰόντες ἰανδροῦς ἔξοδον. Oppian. Hal. 3, 34: ἀγκοῖναι λίνιοιο); ipsumque angulus non aliunde atque ἀγκάλη, ἄγκος, ἀγκών, ἀγκύλη, ἀγκύλος nomina, ad quae tam prope accedit²⁹⁾, repetendum videtur. Neque enim ex ἀγκεῖσθαι (ἀνακεῖσθαι) vel ἐγκεῖσθαι originem ducunt ἄγκος et ἀγκών, ut nonnullis veterum grammaticorum visum est³⁰⁾; nam inde nec ancus, nec ἀγκύλαι nominis significatio³¹⁾ derivari potest, nec intelligitur, cur ἄγκος constanter fere vallem³²⁾, ἀγκών et ἀγκάλη non raro, ut angulus, sinum vel recessum vel latebram³³⁾ significent; sed, ut angulus cum angere verbo cohaeret³⁴⁾, ita ἀγκών, ἄγκος, ἀγκάλη κτλ. cum ἀγγεῖν, i. e. cum verbo unum idemque significante eodemque cognato et verbi ἀγκάεσθαι synonymo, cohaerere videntur. Certe inde tam ancus cur eum, qui contractum brachium habet, ἀγκύλαι cur contractos articulos, ἀγκύλη cur inflexionem i. e. contractionem cubiti³⁵⁾, quam ἀγκάλη, ἄγκος, ἀγκών cur et angulum, i. e. sinum vel recessum inflexum, et ulnam, i. e. inflexionem brachii, significare possint, intelligitur, nec minus facile ἀγκάς adverbii significatio inde derivari potest; nam in ulnas idem est, quod in angulos brachiorum, nec male Cicero de nat. deor. 2, 25 Euripidis verba, quae exstant apud Stobaeum Ecl. I, 3, 2 et apud Lucianum Iup. trag. 41: αἰθέρα — γῆν περίεξ ἔχονθ' ὑγραῖς ἐν ἀγκάλαις, interpretatur: „aethera,

²⁴⁾ Paul. Diac. p. 19, 15: „ancus appellatur, qui aduncum brachium habet et exporrigi non potest“.

²⁵⁾ Hesych. ἀγκύλη· — ἡ καμπὴ τοῦ ἀγκῶνος κτλ.

²⁶⁾ Cels. de re med. 5, 18: ἀγκύλαι, contracti articuli.

²⁷⁾ Lobeck ad Sophocl. Ajac. 1809 p. 348.

²⁸⁾ Sic ἀγκάλη Aeschyl. Suppl. 476, ἄγκος Hom. hymn. in Merc. 159, ἀγκών Od. 14, 494, ἀγκοίνη Il. 14, 213.

²⁹⁾ Cf. Paul. Diac. p. 11, 7: „Angulus a Graeco ἀγκύλον, sive ab eo, quod est ἐγγύς, id est prope“.

³⁰⁾ Eustathius ad Il. p. 310, 17. 497, 13. 1066, 15 ἄγκος ab ἀγκεῖσθαι, Etymologicum M. ἀγκών ab ἐγκεῖσθαι deducit. Cubiti vocis origo sane a cubando repetenda est. Sed nec unquam haec vox, ut ἄγκος et ἀγκών, ad vallem vel ad latebram significandam usurpata est, nec cohaeret cum nominibus quae i. q. ancus, ἀγκύλη, ἀγκύλος significant.

³¹⁾ Cf. not. 24. 26.

³²⁾ Cf. Hom. Il. 18, 321. 20, 490. 22, 190. Od. 4, 337. 17, 128. Plat. Cratyl. 240. E. Xenoph. Anab. 4, 1, 7. Eurip. Bacch. 1049. Philo, Quod a deo mitt. somn. 1. vol. I p. 623. Ulnae potestatem habet in Hom. hymn. in Merc. 159.

³³⁾ Aeschyl. Prom. 1023. Choeph. 581. Eurip. Orest. 1363. Hel. 1068. Aristoph. ran. 704. al.

³⁴⁾ Varro de ling. lat. 6, 41. p. 88. ed. Müll. Cf. angustus (enge).

³⁵⁾ Cf. not. 24. 25. 26.

qui tenero terram circumiectu amplectitur“. Sed quidquid de primaria vocum, quibuscum *ἀγκαθεν* cohaeret, significatione statuitur, hoc certum est, *ἀγκάλη* et *ἀγκών* nomina antiquitus non minus ad angulum, quam ad ulnam vel cubitum significandum usurpata esse.

Sequitur, ut ipsum *ἀγκαθεν*, sive ab *ἀγκάς*, sive ab *ἀγκή*, sive ab *ἄΓΞ*, *ἄΓΚός*, repetatur, aut nihil aliud nisi ex angulo significet, aut certe non minus ex angulo, quam ex ulnis potestatem admittat: idque sufficit ad diiudicandum, quid Aeschylus dixerit; nam ex angulo significatio in utrumque locum optime convenit; ex ulnis significatio in neutrum cadit.

Priori igitur loco, Agam. 3, petit excubitor a diis remissionem molestae suae vigiliae, quum iam per annum stratus in tectis Atridarum ex angulo, ad canis modum, stellarum agmen spectaverit vel cognoverit:

Divos mei finem rogo negotii,

Custodiae, nunc annuae, qua Atræiis

Tectis iacens ex angulo, canis modo,

Adspecto noctu siderum collegium.

Die Götter fleh' ich um Erlassung dieser Müh',

Der Wache, da gelagert ich nun schon ein Jahr

Auf Atræus' Dach aus einem Winkel, wie ein Hund,

Des Nachts hinüberschaue auf der Sterne Heer.

Opus enim erat excubitori recessu vel angulo (*ἀγκή*, *ἀγκάλη*, *ἀγκών*), quo contra tempestatem protegeretur, in talique angulo (casa, tuguriolo) recubans vix poterat quin cum cane in stabulo canino recubante se compararet³⁶⁾.

Altero loco, Eumen. 80, Orestes ab Apolline iubetur, Palladis urbem ingressus, vetustum simulacrum ex angulo, h. e. ex recessu in pariete, ex aedicula, e cella (Winkel, Ecke, Klause, Zelle, Nische), e sacello, ex adyto, sumere ac considerare:

— Sed arcem Palladis nactus, sede,

Ex angulo sumta vetusta imagine!

— Doch nimm, gelangt in Pallas Burg, das Bild,

Das alte, aus dem Winkel fort und setze dich!

Morem enim Graecis fuisse, simulacra deorum in angulis sive recessibus parietum, in cellis sive aediculis sive sacellis locare, notum est³⁷⁾, et ipse Aeschylus, nescio an memor huius moris, de Prometheo in cavo vel angulo (*ἀγκάλη*) rupis collocando loquitur Prom. 1023:

πετραία δ' ἀγκάλη σε βαστάσει.

Revera igitur haec *ἀγκαθεν* vocis interpretatio, quam proposuimus, tam locis, de quibus disputavimus³⁸⁾, quam analogiae grammaticae satisfacit, vel potius egregie convenit, nec idoneo

³⁶⁾ Diligit Aeschylus eiusmodi comparationes. Electra in Choeph. 441 sibi videtur *μυχῶ ἀφερκτος πόλυσίνου κινός δίλην*. Cum cane, domus custode, ipsa Clytaemnestra et se ipsam et Agamemnona comparat Agam. 585. 863. Cf. Ag. 1052. De canibus custodibus cf. Hom. Od. 7, 91—94. 14, 21—36. 17, 291—302. Aristoph. vesp. 970. Paus. 3, 15, 3. Colum. 7, 12. Sueton. Vitell. 16. Senec. de ira 3, 37. Senec. contron. 5, 30. Virg. Aen. 8, 296. Petron. 29.

³⁷⁾ Müller, Archaeol. d. Kunst §. 288. Vitruv. 3, 2, 2. 4, 4, 1. Cf. Petron. 29: „Grande armarium in angulo vidi, in cuius aedicula erant Lares argentei positi Venerisque signum marmoreum“. Plin. nat. hist. 36, 13, 19: „Nemeses quindecim aediculis inclusit“.

³⁸⁾ Alius generis est locus Eumen. 361 (369), ubi, quamquam in codicibus *ἀγκαθεν* legitur et ex angulo interpretatio a nexu sententiarum non abhorret, tamen metri gratia *ἀνέκαθεν* legendum est, ut versui strophae versus antistrophae respondeat. Cf. not. 6. 16.

caret fundamento, sed, subveniente ἀγκάς adverbii et ἀγκή nominis propinquitate, ex usitatis et pervulgatis ἀγκάλη et ἀγκών nominum significationibus procedit, ut mirum videri possit, quod in tanta de utroque loco dissensione ne unus quidem interpretum ad eam confugit. Obstiterunt scholiastarum commenta, quominus verum cerneretur; sed illorum non valet auctoritas, si quid proferunt, quod vel locis, quos explicant, vel analogiae grammaticae repugnet.

Exposita nostra de ἄγκαθεν vocabulo sententia incidit in manus nostras novissima Agamemnonis editio, quam curavit I. A. C. van Heusde Hagae-Com. 1864. Sequitur et ille in Agamemnonis loco v. 3 explicando scholiastae Medicei auctoritatem. Annotat enim haec:

„Αγκ. Absurde in F. ἐν ἀγκάλαις, item gl. ad Eum. 80: ἄγκ. λαβών· ταῖς ἀγκάλαις. Dicitur ἀγκάς ἔχειν et ἔλεῖν in II. ut Aesch. Suppl. 479 ἐν ἀγκάλαις λαβών· cf. Ag. 662; sed ἄγκαθεν eo minime spectat. Est forma contracta pro ἀνέκαθεν· ac ne quis cum H. (Hermann) miretur apocopen, qua vocalis necessaria abiiciatur, distinguendum erit. Plut. Thes. 33 ait, τὸ ἄνω τοῦς Ἀττικοῦς ἀνέκας ὀνομάζουσιν, καὶ ἀνέκαθεν τὸ ἄνωθεν. Cf. Suid. ἀνέκας. Id. ἀνέκαθεν· κατὰ τὴν ἄνωθεν ἀκολουθίαν· ἢ ἀνέκαθεν μακρόθεν. Etym. Gud. ἀνέκαθεν· ἐκ τοῦ ἄνω καὶ τοῦ ἐκάς, ὃ σημαίνει τὸ μακρόν· σημ. δὲ τὸ μακρόν καὶ ἄνωθεν· ἐκ τοῦ παλαιοῦ χρόνου. Itaque duplex est ἀνέκαθεν· alterum, quo Attici ἐπὶ τόπου (non ἐπὶ χρόνον) utebantur, quod contrahitur ἄγκαθεν· alterum compositum, notans μακρόθεν· cf. 266, 1014, 1558 ἐκάς, Ch. 315 ἔκαθεν· 425 ἀνέκαθεν, ubi praecedit ἄνωθεν. Non est igitur, quod in ἄγκαθεν, ex simplice ἀνέκαθεν formato, vocalis necessaria dicatur periisse. Valet autem h. l. ὑπερθε, ἐπάνω, superne; cf. 793, 1503. Suppl. 594. Plat. Rep. VIII 534 E: ὥσπερ θριγκὸς τοῖς μαθήμασιν ἢ διαλεκτικῇ ἡμῶν ἐπάνω κεῖσθαι“.

Sed duplex esse ἀνέκαθεν, alterum locale simplex, alterum temporale compositum, nec eo, quod Attici ἀνέκας pro ἄνω dixerunt, nec allatis lexicographorum veterum locis comprobatur, et ne admittatur hoc discrimen, clamat analogia grammatica; cf. not. 18. Accedit, quod canes desuper ex tectis nec vigilare nec stellas spectare solent, itaque custodem in Agamemnone non decet dicere, per annum se stratum in tectis Atridarum desuper, canis modo, stellarum congregationem considerasse; nam illud κινὸς δίκην, quum κοιμώμενος στέγαις praecedat, ex collocatione sua ad ἄγκαθεν referendum est.

Revera igitur Medicei scholiastae interpretatio: ἄγκαθεν, ἀνέκαθεν, ἄνωθεν, desuper, non magis probabilis est, quam illa Farnesiani: ἄγκαθεν, ἐν ἀγκάλαις, in ulnis; neque supervacanea est ea, quam ipsi proposuimus: ἄγκαθεν, ἐξ ἀγκάλης, ex angulo.

Valete!

Beckmann.